

COVID-19 Salgın Hastalığı Sürecinde: Kişisel Verilerin Korunmasında Dikkat Edilecek Hususlar

COVID-19 salgını nedeni ile iş dünyasında birçok konuda çeşitli önlemler alınmaya başladı. Bu dönemin şirketler açısından en önemli konuların dan biri Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK). Av. Lerzan Nalbantoğlu KVKK' da şirketlerin dikkat etmesi gereken hususları kaleme aldı.

Çin'de başlayarak tüm dünyaya yayılan ve Dünya Sağlık Örgütü'nün pandemi ilan ettiği COVID-19 (koronavirüs) salgını nedeniyle tüm dünya ile birlikte ülkemizde de pek çok alanda önlemler alınmaya başlanmıştır. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nu ("KVKK") uyarınca veri sorumlusu sıfatıyla hareket eden işverenlerin hem İş Kanunu hem de Sosyal Güvenlik ile İş Sağlığı ve Güvenliği gibi düzenlemeleri uyarınca birçok yükümlülükleri bulunmaktadır.

Faaliyetlerini işyerinde sürdürebilen şirketler işyerine girmeden önce hem çalışanların hem de ziyaretçilerin ateşlerinin ölçülmesi, bu kişilere yurt dışına seyahat edip etmediklerinin sorulması ya da şirketin evden çalışma modelini tercih etmesi durumunda çalışana şirket tarafından tahsis edilen iş telefonunun bulunmaması halinde şahsi telefon numarasının talep edilmesi vb. durumlarda bir takım kişisel veriler işlenebilecektir.

**AV. LERZAN
NALBANTOĞLU**
Deloitte Baş Hukuk Müşaviri

KVKK'nın 6. maddesi özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartlarını düzenlemektedir ve sağlık verileri bu kapsamda değerlendirilmektedir. Anılan madde hükmü uyarınca, özel nitelikli kişisel veriler ilgili kişilerin açık rızaları olmaksızın işlenememektedir. Bu durumun istisnası yine aynı maddenin üçüncü fıkrasında "Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler, ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir." şeklinde yer almaktadır. Örnek vermek gerekirse, hekimler, hemşireler ve diğer sır saklamakla yükümlü bulunan kişiler bu kapsamdadır. Bir başka ifadeyle işverenler bu istisna kapsamında değerlendirilmemektedir.

Mevzuatımızda sağlık verilerinin işverenler tarafından işlenmesine ilişkin çeşitli hükümler bulunmakla birlikte işverenlerin KVKK uyarınca söz konusu kişisel verileri işleyebilmesi ancak çalışanlarının açık rıza vermeleri halinde söz konusu olabilecektir.

COVID-19'un pandemi olarak kabul edilmesi sebebiyle işverenler bu süreçte çalışanlarının sağlığı ve güvenliği için kişisel verileri işleyebilir mi?

Yukarıda detaylandırıldığı üzere, işverenlerin açık rıza almaksızın çalışanlarının kişisel verilerini işleme söz konusu olmayacaktır. Ancak işverenlerin sürecin işyeri hekimi tarafından yürütülmesini sağlamaları halinde çalışanlarından açık rıza almalarına gerek olmayabilecektir. Örneğin, işyeri hekimleri çalışanların iş yerlerine girişi esnasında ateşlerini ölçebilecek veya çalışanları virüs belirtilerine sahip olup olmadıklarına ilişkin muayene edebilecek ve sonuçlarını da sağlık dosyalarında saklayabilecektir. Sonuçların işyeri hekimi tarafından sağlık dosyaları içerisinde saklanmayarak özlük dosyasında saklanması halinde ise işverenlerin çalışanlarından açık rıza almaları gerekecektir.

Öte yandan Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun ("Kurul") 31.01.2018 tarihli Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler Kararı yayınlanmıştır. Bu itibarla, salgın dolayısıyla işlenecek olan sağlık verileri açısından bu Karar'ın da dikkate alınması gerekecektir.

Yukarıda yer alan bilgilere ek olarak çalışanların kişisel verilerinin işlenmesi sebebiyle her hâlıkârda aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi gerekmektedir.

Veri sorumlusunun çalışanın sağlık verilerini işlemek için daha önceden açık rıza alması durumunda bu süreçte kişisel verileri işleyebilir mi?

KVKK'nın "Tanımlar" başlıklı 3. maddesi açık rızanın belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan olmak üzere üç unsurunun bulunduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla, öncelikle, veri sorumlusu sıfatıyla hareket eden işveren tarafından çalışanlarından hangi amaçla sağlık verilerinin işlenmesi kapsamında açık rıza alındığının netleştirilmesi gerekmektedir. Örnek vermek gerekirse, veri sorumlusunun çalışanlarından iş sağlığı ve güvenliği kapsamında

Mevzuatımızda sağlık verilerinin işverenler tarafından işlenmesine ilişkin çeşitli hükümler bulunmakla birlikte işverenlerin KVKK uyarınca söz konusu kişisel verileri işleyebilmesi ancak çalışanlarının açık rıza vermeleri halinde söz konusu olabilecektir.

sağlık verilerinin işlenmesi için açık rıza alması durumunda içinde bulunduğumuz sürecin de kişilerin sağlığını ve güvenliğini gerektirmesi sebebiyle geçerli sayılabileceği ifade edilebilecektir.

Ancak, mevcut iş sağlığı ve güvenliği kapsamında yapılan çalışmaların/uygulamaların dışında farklı çalışmaların da yapılması durumunda (örneğin çalışanların her gün işe giriş esnasında ateş ölçümlerinin yapılması, tetkik amacıyla başka uygulamalarının olması) bu konu özelinde açık rıza alınması uygun olacaktır.

İşveren bir çalışanın COVID-19 pozitif olduğu bilgisini diğer çalışanlar ile paylaşabilir mi?

KVKK uyarınca veri sorumlusu sıfatıyla hareket eden işverenlerin çalışanlarına karşı aydınlatma yükümlülüğü söz konusudur. Bu itibarla, şirket içerisinde bir çalışanın virüs taşıması halinde işverenin, çalışanların sağlığı ve güvenliği kapsamında bilgilendirme yükümlülüğünü yerine getirmesi gerekecektir. Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun ("Kurul") 27 Mart 2020 tarihli duyurusunda, işverenin koruyucu tedbirleri alması açısından virüsün bulaştığı çalışanların isimlerinin mümkün ise ilk aşamada paylaşılmaması; paylaşılmasının zorunlu olması halinde de ilgili çalışanların önceden bilgilendirilmesi gerekliliğini belirtmektedir. Bu itibarla, şirket içerisinde yapılacak duyurularda bir çalışanın COVID-19 pozitif olduğu, evden çalıştığı ya da izinli olduğu bilgilerinin belirtilmesi ve fakat zorunlu olmadıkça ilgili çalışanın kim olduğunu ortaya çıkaracak detayda

bilgilerin paylaşılması gerektiği ifade edilmiştir.

Covid-19 Salgın Hastalığı Nedeniyle Başlayan Uzaktan (Evden) Çalışma Süresince Veri Sorumluları Ne Yapmalı?

İçinde bulunduğumuz süreçte veri sorumlularının çalışanlarının evden çalışma modelini uygulamasına bağlı olarak bir takım teknik ve idari tedbirleri alması gerekmektedir. Kurum da yukarıda bahsi geçen duyurusunda evden çalışma sürecinde doğabilecek risklerin en aza indirgenebilmesi için alınabilecek olan tedbirleri belirtmiştir. Şöyle ki; "sistemler arasındaki veri trafiğinin güvenli iletişim protokolleriyle gerçekleştirilmesi ve herhangi bir zafiyet içermemesinin sağlanması ile anti-virüs sistemlerinin ve güvenlik duvarlarının güncelliğinin sağlanması başta olmak üzere, her türlü tedbirin alınması" gerekmektedir. Bu teknik tedbirlere ek olarak ise evden çalışma sürecinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin hususlarda çalışanların bilgilendirilmesi, alınabilecek idari tedbirlerden biridir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun COVID-19 ile İlgili Bilgilendirmeleri

Kurum, 23 Mart 2020 tarihinde internet sitesinden yaptığı kamuoyu duyurusunda, COVID-19 nedeniyle KVKK kapsamında Kurum'a intikal eden şikâyet, ihbar ve veri ihlal bildirimlerinde veri sorumluları-

nın gerek Kurum gerek ilgili kişilere karşı yükümlülükleri açısından dikkate alınması gereken sürelerle ilişkin açıklamada bulunarak veri sorumluları tarafından bu sürelerle riayet edilmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Açıklamada, ayrıca veri sorumluları tarafından COVID-19 salgınına karşı alınan önlemler kapsamında farklı operasyonel uygulamalara (uzaktan çalışma, dönüşümlü çalışma vb.) gidildiği de dikkate alınarak, veri sorumlularının uymakla yükümlü olduğu sürelerin değerlendirilmesi açısından salgın nedeniyle Türkiye'nin içinde bulunduğu bu olağanüstü koşulların gözetileceği belirtilmiştir.

Kurum tarafından 27 Mart 2020 tarihinde yayınlanan ikinci duyuruda COVID-19 ile mücadele sürecinde KVKK kapsamında bilinmesi gereken hususlara ilişkin detaylar paylaşılmıştır. Bazı önemli başlıklar şu şekildedir:

- COVID-19 salgınının yayılmasını engellemek ve etkilerini azaltmak için kamu kurum ve kuruluşlarının gerekli adımları atarak çeşitli önlemler aldığı ve bu kapsamda da sağlık ile ilgili veriler dâhil olmak üzere birçok kişisel verinin işlenmesinin kaçınılmaz olduğu, bu süreçte kamu sağlığının korunmasının esas olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte veri sorumlusu ve veri işleyenler tarafından söz konusu

Veri sorumlularının, kişisel verileri işlerken veya üçüncü kişilere aktarıırken Kurum'un duyurularını da göz önünde bulundurarak kamu sağlığı ve kişisel verilerin korunması arasında bir denge sağlaması önem arz etmektedir.

faaliyetlerin KVKK hükümlerine uygun yürütülebilmesi için gerekli teknik ve idari tedbirlerin alınması ve etkilenen kişilerin verileri açık ve zorunlu bir gerekçe olmaksızın herhangi bir üçüncü tarafa ifşa edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır.

- KVKK'nın 4. maddesinde yer alan ilkelerin, COVID-19 ile mücadele kapsamında tüm kişisel veri işleme faaliyetlerinin özünde bulunması ve tüm kişisel veri işleme faaliyetlerinin bu ilkelere uygun olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
- Özellikle sağlık verilerinin işlenmesi açısından KVKK'nın 6. maddesi uyarınca çalışanın açık rızasını alma yoluna gidilebileceği gibi salgının yayılma hızı değerlendirildiğinde çalışanın kendisi de rızası ile hastalık bildiriminde bulunabilecektir. Açık rıza dışındaki diğer işleme şartları dâhilinde sağlık verilerinin ancak işyeri hekimi tarafından işlenmesi söz konusu olabilecektir. Ancak bu süreçte sağlık verilerinin yanı sıra özel nitelikli olmayan kişisel veriler de (örneğin seyahat bilgisi) işlenebileceği için KVKK'nın 5. maddesinde yer alan diğer işleme şartlarının dikkate alınması gerekecektir.

- KVKK'nın 28. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi uyarınca mevcut durumun kamu güvenliği ve kamu düzenini tehdit etmesinden dolayı kişisel veriler Sağlık Bakanlığı ve ilgili madde'nin kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşları tarafından işlenebilecektir.
- Kişisel verileri işleyen veri sorumlularının, kişisel verilerin toplanma amacı ve ne kadar süreyle saklanacağı hususları da dâhil olmak üzere, uyguladıkları önlemler konusunda şeffaf olmaları ve aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeleri gerekmektedir.

Kurum'un 7 Nisan 2020 tarihli üçüncü duyurusunda uzaktan eğitim platformlarında ad, soyad gibi kişisel veriler ile ses ve görüntü gibi biyometrik veri kapsamında değerlendirilen özel nitelikli kişisel verilerin işlendiği belirtilerek, KVKK'nın kişisel verilerin işleme şartlarını düzenleyen 5. ve 6. maddelerine uygun hareket edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Duyuruda ayrıca uzaktan eğitim amacıyla söz konusu yazılımların birçoğunun bulut hizmet sağlayıcıları aracılığıyla hizmet verdiği ve bu yazılımların çoğunun yurt dışında olması sebebiyle de KVKK'nın yurt dışına kişisel veri aktarımını düzenleyen 9. maddesinin dikkate alınması gerektiğini; madde 9'da belirtilen şartlara uygun olmayan aktarımların ise KVKK'nın ihlali anlamına gelebileceği hatırlatılmıştır. Kullanılan platformların gerekli teknik ve idari tedbirleri alıp almadıklarına ilişkin olarak da Kurum tarafından hazırlanan "Kişisel Veri Güvenliği Rehberi ile KVK Kurulu'nun 31/01/2018 tarihli ve 2018/10 sayılı "Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler" Kararının göz önünde bulundurulması tavsiye edilmiştir.

Kurum'un 9 Nisan 2020 tarihli dördüncü duyurusu ise konum verisinin işlenmesi ve kişilerin hareketliliklerinin izlenmesi hakkındadır. Çeşitli ülkelerde de ko-

ronavirüsünün (COVID-19) yayılmasını önlemek amacıyla bu hastalığı taşıyan veya taşıma riski bulunan kişilerle temas geçmelerin tespit edilmesi, virüsün yayılma haritasının çıkartılarak tedavi ve karantinaya alınanların kontrolü, sokağa çıkma yasağının uygulanması, kalabalık yerlerin tespiti gibi amaçlarla ilgili kişilerin sağlık, konum ve iletişim bilgileri gibi kişisel verilerini mobil uygulamalar vb. yöntemlerle işlendiğini belirtilmiştir. Bu gibi durumlarda kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanmasını teminen yetkili kamu kurum ve kuruluşlarınca bu tür yöntemlere başvurulmasının yasal olarak mümkün olduğu ancak kişisel verilerin güvenliğinin KVKK'nın temel ilkeleri çerçevesinde gözetilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Salgın hastalık gibi kamu düzeni ve güvenliğini tehdit eden durumlarda tehdidin ortadan kaldırılması, COVID-19 pozitif teşhisi konmuş kişilerin bulaşıcılığının sürdürdüğü dönemlerde izolasyonlarının temin edilmesi, genel nüfusun konum verilerinin işlenmesi suretiyle kalabalık alanların tespit edilmesi ve buna uygun önlemlerin geliştirilmesine yönelik olarak konum verisinin ilgili kişi ile ilişkilendirilerek kullanılmasının gerekli olduğu durumlarda, kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliğini, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi sebebiyle KVKK'nın 28. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi uyarınca işlenmesi sebebiyle KVKK hükümlerinin uygulanmayacağı düzenlenmiştir. Bununla birlikte, sağlık durumuyla ilişkilendirilmek suretiyle konum verisinin üçüncü kişiler tarafından ele geçirilmesi halinde ise ilgili kişiler bakımından ciddi zararlar ortaya çıkabileceği için, ilgili kurum ve kuruluşların kişisel verilerin güvenliğini sağlamaya yönelik her türlü teknik ve idari tedbirleri almaları ve söz konusu kişisel verilerin iş-

lenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması halinde kişisel verilerin imha edilmesi (silme/yok etme/anonim hale getirme) gerekecektir.

Sonuç Olarak;

İçinde bulunduğumuz bu olağanüstü dönemin niteliği gereği kişisel ve özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi faaliyetleri fazlasıyla artmıştır. Veri sorumlularının, kişisel verileri işlerken veya üçüncü kişilere aktarıırken Kurum'un duyurularını da göz önünde bulundurarak kamu sağlığı ve kişisel verilerin korunması arasında bir denge sağlaması önem arz etmektedir. Çalışanların sağlık verilerinin mümkünse işyeri hekimi tarafından işlenmesi, mümkün değilse, KVKK'nın 6. maddesi uyarınca açık rızasını alma yoluna gidilmesi, kamu sağlığının gerektirdiği durumlarda ilgili makamlar ile veri paylaşılacaksa bu verilere üçüncü kişilerin erişiminin engellenmesi için gerekli tedbirlerin alınması dikkat edilmesi gereken hususlardır.

Veri sorumluları,

- Veri işleme faaliyetlerini kişisel verilerin korunması temel ilkelerine ve işleme şartlarına uygun olarak gerçekleştirmek ve
- Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, kişisel verilerin muhafazasını sağlamak amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak

zorundadır. Özellikle, uzaktan çalışma, uzaktan eğitim vb. metodlar ile faaliyetlerini sürdürmeleri halinde söz konusu metodlara ilişkin olarak da teknik ve idari tedbirler alması gerektiğini unutmamalıdır. Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle çalışanların kişisel verilerinin işlenmesi halinde her hâlükârda aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi gerekmektedir.